

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 436/2011-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. októbra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť P. J. – J., P., zastúpeného JUDr. M. B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a základného práva na prerokovanie veci v jeho prítomnosti podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd rozsudkom Okresného súdu Prievidza č. k. 11 C 197/2009-100 z 24. augusta 2010 a rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne č. k. 19 Co 371/2010-121 z 28. apríla 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. J. – J. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. augusta 2011 doručená sťažnosť P. J. – J., P. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného JUDr. M. B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných

práv a slobôd (ďalej len „listina“) a základného práva na prerokovanie veci v jeho prítomnosti podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny rozsudkom Okresného súdu Prievidza (ďalej len „okresný súd“) č. k. 11 C 197/2009-100 z 24. augusta 2010 a rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 19 Co 371/2010-121 z 28. apríla 2011.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol:

„... Rozsudok Okresného súdu Prievidza č. k. 11 C/197/2009-100 zo dňa 24. 08. 2010 spoločne s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne č. k. 19 Co/371/2010-121 zo dňa 28. 04. 2011 boli doručené žalovanému - sťažovateľovi dňa 20. 06. 2011, kedy nadobudli právoplatnosť...“

Proti rozsudkom Okresného súdu Prievidza č. k. 11 C/197/2009-100 zo dňa 24. 08. 2010 a Krajského súdu v Trenčíne č. k. 19 Co/371/2010-121 zo dňa 28. 04. 2011 podal sťažovateľ dovolanie na Najvyšší súd Slovenskej republiky z dôvodov podľa § 237 písm. f/ a 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p., o ktorom Najvyšší súd Slovenskej republiky dosiaľ nerozhodol.

V právnej veci žalobcu P. J., bytom P. proti odporcovi - sťažovateľovi P. J. podnikajúcemu pod obchodným menom P. J. – J., P. bolo pred Okresným súdom Prievidza pod sp. zn. 11C/197/2009 a v odvolacom konaní pred Krajským súdom v Trenčíne pod sp. zn. 19 Co/371/2010 vedené súdne konanie, v ktorom sa žalobca voči sťažovateľovi domáhal zaplataenia mzdových nárokov spolu v sume 912,68 EUR s príslušenstvom pozostávajúcim z úrokov z omeškania, trov konania a trov právneho zastúpenia.

Rozsudkom Okresného súdu Prievidza č. k. 11 C/197/2009-100 zo dňa 24. 08. 2010 bol žalovaný - sťažovateľ zaviazaný zaplatiť žalobcovi 3.425,19 EUR s príslušenstvom pozostávajúcim z úrokov z omeškania a trovy konania vo výške 556,92 EUR a to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Krajský súdu v Trenčíne rozsudkom č. k. 19 Co/371/2010-121 zo dňa 28. 04. 2011 o odvolaní žalovaného - sťažovateľa proti rozsudku Okresného súdu Prievidza č. k. 11 C/197/2009-100 zo dňa 24. 08. 2010 rozhodol tak, že rozsudok Okresného súdu potvrdil a žalovanému právo na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Predmetom konania pred Okresným súdom Prievidza vedeného pod sp. zn. 11 C/197/2009 bol žalobcom tvrdý nárok na náhradu mzdy.

Žalobou podanou dňa 12. 06. 2009 sa žalobca domáhal náhrady mzdy za mesiace marec a apríl 2009. Následne súd na základe návrhu žalobcu pripustil zmenu návrhu - jeho rozšírenie o zaplatenie ďalších 2.494,68 EUR s prísl. a to uznesením č. k. 11 C/197/2010-63 zo dňa 12. 02. 2011. Na pojednávaní dňa 24. 08. 2010 súd na návrh právnej zástupkyne žalobcu opätovne pripustil zmenu návrhu tak, že tento bol rozšírený na sumu 3.425,19 EUR.

Okresný súd Prievidza vo veci rozhodol rozsudkom na pojednávaní, ktoré sa konalo dňa 24. 08. 2011 v neprítomnosti žalovaného.

Sťažovateľ, ktorý popiera právo žalobcu na náhradu mzdy a na jej zaplatenie tak ako to uvádzal žalobca vo svojich podaniach, podal proti rozsudku vyhlásenému Okresným súdom Prievidza dňa 24. 08. 2010 odvolanie, v ktorom okrem vytknutia oprávnenosti právneho nároku žalobcu na zaplatenie žalovanej sumy poukazoval na to, že pojednávanie dňa 24. 08. 2010 sa vykonalo napriek tomu, že na toto nebol riadne a včas predvolaný.

Krajský súd v Trenčíne rozhodol o odvolaní sťažovateľa tak, ako bolo uvedené vyššie s tým, že sa stotožnil s právnymi závermi okresného súdu pokiaľ ide o právo na zaplatenie žalovanej sumy a pokiaľ ide o vykonanie pojednávania v neprítomnosti sťažovateľa konštatoval, že o pojednávaniach sťažovateľ vedel jednak z predvolaní, ktoré neprevzal poštovým doručovateľom súdu ani na adrese, P. O. BOX- u ktorú sám oznámil súdu.

Krajský súd konštatoval, že pokiaľ okresný súd konal v neprítomnosti sťažovateľa, nepochybil a uviedol, že pokiaľ sťažovateľ v odvolaní namietal, že ako adresu na doručovanie neurčil P.O. BOX, tak z oznámenia OO PZ v P. zo dňa 06. 04. 2010 má vyplývať, že sťažovateľ býva na adrese svojho trvalého bydliska, no neotvára, hoci je doma a naposledy dňa 20. 01. 2010 odmietol prevziať zásielku Okresného súdu Prievidza s tým, že má aj na súde ohlásený P. O. BOX a polícii už neotvorí a nič nebude preberať. Následne uviedol, že na adresu P. O. BOX-u sťažovateľa súd doručil vyjadrenie, ktoré prevzal 12. 11. 2009. Potom konštatuje, že pojednávanie nariadené a vykonané dňa 24. 08. 2010 súd mohol vykonať, pretože toto nariadil na čas, keď mal sťažovateľ podľa vyjadrenia jeho ošetrojúcej lekárky vychádzky a navyše sťažovateľ odmietol prevziať predvolanie na toto pojednávanie, ktoré mu bolo dňa 23. 08. 2010 doručované súdnym doručovateľom.

Sťažovateľ poukazuje na to, že zásielky súdu doručované v tomto konaní cestou polície preberal a na to, že vôbec nebol svojou ošetrojúcou lekárkou informovaný o tom, že mu jeho zdravotný stav dovoľuje zúčastniť sa pojednávania...“

Podľa vyjadrenia sťažovateľa krajský súd predmetným rozsudkom porušil jeho základné právo na súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a základné právo na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka konania zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, pretože tak okresný súd, ako aj krajský súd rozhodli v jeho neprítomnosti a bez toho, aby sa konalo pojednávanie.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy SR, § 56 ods. 1 zákona o konaní pred ústavným súdom SR Okresný súd Prievidza a Krajský súd v Trenčíne v konaní vedenom pred Okresným súdom Prievidza č. k. 11 C/197/2009 zo dňa 24. 08. 2010 a pred Krajským súdom v Trenčíne č. k. 19 Co/371/2010 porušili základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, a podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o konaní pred Ústavným súdom zrušuje sa rozsudok Okresného súdu Prievidza č. k. 11 C/197/2009-100 zo dňa 24. 08. 2010 a Krajského súdu v Trenčíne rozsudkom č. k. 19 Co/371/2010-121 zo dna 28. 04. 2011 a podľa § 56 ods. 3 písm. b/ zákona o konaní pred Ústavným súdom SR vec sa vracia na ďalšie konanie Okresnému súdu Prievidza.

Podľa § 56 ods. 4, ods. 5 zákona o konaní pred Ústavným súdom sú Okresný súd Prievidza a Krajský súd v Trenčíne povinné spoločne a nerozdielne zaplatiť sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume 20.000,- EUR a to v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu SR.

Okresný súd Prievidza a Krajský súd v Trenčíne povinné spoločne a nerozdielne zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia 314,19 EUR a to na účet právneho zástupcu sťažovateľa JUDr. M. B., a to do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu SR.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. Pokiaľ ide o rozsudok okresného súdu č. k. 11 C 197/2009-100 z 24. augusta 2010, preskúmaniu ústavnosti tohto rozhodnutia ústavným súdom bráni princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej

zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd (III. ÚS 5/05).

Takýmto súdom bol krajský súd, ktorý napadnutý rozsudok okresného súdu preskúmal v odvolacom konaní. V tejto časti ústavný súd sťažnosť odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

2. Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich.

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Podstata námietok sťažovateľa vychádza z jeho tvrdenia o procesnom pochybení prvostupňového súdu, ktorý sťažovateľovi ako účastníkovi konania podľa jeho vyjadrenia odňal možnosť konať pred súdom tým, že sa rozhodlo bez jeho prítomnosti na pojednávaní. Podľa vyjadrenia sťažovateľa sa odvolací súd s označenou skutočnosťou namietanou v ním podanom odvolaní dostatočne nevysporiadal a takisto odôvodnenie jeho rozhodnutia podľa názoru sťažovateľa nespĺňa požiadavky ustanovenia § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a je nepreskúmateľné, v čom vidí sťažovateľ opäť odňatie jeho práva konať pred súdom premietnuté do porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a základného práva na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka konania zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny. Sťažovateľ sa prostredníctvom predmetnej argumentácie domáha ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom, pričom ústavný súd zistil, že sťažovateľ ochranu svojich práv uplatnil aj prostredníctvom podaného dovolania adresovaného Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), o ktorom nebolo v čase predbežného prerokovania sťažnosti ústavným súdom ešte rozhodnuté.

Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ svoje námietky uplatnil v sťažnosti podanej ústavnému súdu, ako aj v dovolaní podanom najvyššiemu súdu, pričom v čase rozhodovania ústavného súdu nie je dovolacie konanie skončené, musela byť sťažnosť odmietnutá pre jej predčasnosť, pretože o ochrane označených práv, ktorých porušenie namieta, bude vo vzťahu ku krajskému súdu rozhodovať najvyšší súd ako súd dovolací. Súbežné podanie dovolania a sťažnosti na ústavnom súde navodzuje situáciu, keď uvedený princíp subsidiarity síce vylučuje právomoc ústavného súdu, ale iba v čase do rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní. Tejto situácii zodpovedá aplikácia § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje.

Ústavný súd preto zaujal názor (podobne napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 358/09), že v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania)

a súbežne podanej sťažnosti na ústavnom súde je sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní.

Ústavný súd sa však v daných okolnostiach musel zaoberať aj úvahou, aké dôsledky bude mať pre sťažovateľa prípadné posúdenie dovolania najvyšším súdom ako dovolania neprípustného. Pre tento prípad ústavný súd, majúci na zreteli účel základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy, konštatuje, že v prípade procesného rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní bude sťažovateľovi lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu krajského súdu (porovnaj tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, a jeho body 51, 53, 54).

A contrario potom platí, že v prípade vecného posúdenia a rozhodnutia najvyšším súdom o dovolaní bude mať sťažovateľ k dispozícii už iba možnosť podať sťažnosť na ústavnom súde v súvislosti s týmto rozhodnutím za obvyklých podmienok.

Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd podanou sťažnosťou meritórne nezaoberal, ale podľa zásady ratio temporis ju v časti namietajúcej rozsudok krajského súdu č. k. 19 Co 371/2010-121 z 28. apríla 2011 odmietol ako neprípustnú pre predčasnosť podľa § 53 ods. 1 v spojení s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. októbra 2011